

WILBUR SMITH

VOLÁNÍ HAVRANA

KIO KAN

& CORBAN ADDISON

Wilbur Smith v Alpressu

Egyptská sága

Řeka bohů • Řeka bohů II – Sedmý pergamen •
Řeka bohů III – Čaroděj •
Řeka bohů IV – Vnitřní oko • Bůh pouště • Faraon

Sága Courtneyů

Dravec • Monzun • Modrý horizont •
Triumf slunce • Na život a na smrt •
Hromobití • Ptačí vodopády • Pobřeží v plamenech •
Síla meče • Běsnění • Zlatá liška • Čas zemřít •
Kopí osudu • Zlatý lev • Nad propastí • Kořist •
Kobaltové nebe • Král králů • Tajemný oheň

Sága Balantyneů

Říše kamenného sokola • Tvrdší než diamant •
Andělé pláčí • Leopard loví v temnotách •
Král králů • Triumf slunce • Volání havrana

Samostatné romány

Diamantová cesta • Volání na ďábla •
Lovci diamantů • Posel slunce • Orel v oblacích •
Nenasytý jako moře • Běsnící spravedlnost •
Píseň slonů • Zlatokopové • Oko tygra •
Nárek vlků • Šelma • Predátor • Bludný kruh

Autobiografie

Na leopardí skále

edice
KLOKAN

Copyright © Orion Mintaka 2020
Originally published in the English language
as CALL OF THE RAVEN in the UK by Zaffre,
an imprint of Bonnier Books UK Limited.
Translation © Dalibor Míček, 2021
Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.
Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Z anglického originálu Call of the Raven
vydaného nakladatelstvím Zaffre 80-81 Wimpole St,
London W1G 9RE
přeložil Dalibor Míček
Redakční úprava Lukáš Foldyna
Grafická úprava obálky Bonnier Books
Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,
v edici Klokan, 2021
shop@alpress.cz
Vydání první

ISBN 978-80-7633-460-1

*Tuto knihu věnuji své manželce Nisojon,
neboť můj obdiv k ní a všezahrnující láska,
jíž mě obklopuje, udržují mé srdce a mysl neustále tlukoucí.*

Vážení čtenáři,

uplynulo již čtyřicet let od vydání *Říše kamenného sokola*, prvního románu z úspěšné ságy rodu Ballantyneů, v němž vystupuje postava, kterou mí čtenáři milují i nenávidí: Mungo St. John.

Někteří mohou tvrdit, že Mungo St. John představuje ztělesnění zla: obchodník s otroky, který unáší domorodé Afričany a prodává je majitelům plantáží ve Spojených státech. Jenomže okouzující Mungo, inteligentní, šarmantní a neodolatelně přitažlivý pro všechny kolem sebe – muže i ženy –, dokáže se svými otroky soucítit, a dokonce projevuje pochybnosti o svém místě v této temné kapitole dějin lidstva. Jeho složitá osobnost přiměje krásnou a rozhodnou Roby Ballantyneovou podrobit své city k němu vážnému zkoumání a nakonec v něm vidí víc než zavrženíhodného otrokáře. Jako všechny dobré literární postavy je i Mungo plný protikladů: je zlosyn i hrdina, komplexní osobnost, v níž se odráží historické období, v němž žil.

Od chvíle, kdy jsem si zřídil facebookový profil, se mě mnozí čtenáři ptají, zda a kdy bude příběh Munga St. Johna pokračovat. Vrátil jsem se k *Říši kamenného sokola* a znovu jsem cítil, jak mě tento muž, v němž se snoubí doktor Jekyll a pan Hyde, přitahuje. Odkud se vzal? Co jej motivovalo? Proč je v románu *Říše kamenného sokola* právě takový, jaký je?

Mou odpovědí na tyto otázky je *Volání havrana*. Pro mě je to bezpochyby nejzajímavější historický román, na jakém jsem kdy pracoval, neboť mě přiměl podrobit zkoumání dějiny obchodu s otroky a jeho dopad na rasismus v dnešním světě. Jakým procesem se zlo stává pro společnost přijatelným? Jak je možné, že někdo dokáže držet jinou lidskou bytost jako své vlastnictví?

Měl jsem štěstí, že jsem pracoval se spoluautorem, jenž byl dokonale vybaven, aby mi pomohl probádat a pochopit New Orleans a Virginii čtyřicátých let devatenáctého století. Corban Addison, velmi schopný romanopisec a sám obyvatel Virginie, napomohl oživit svět Munga St. Johna.

Oba doufáme, že se vám *Volání havrana* bude líbit, že vás zaujme fascinující poznání soumraku obchodu s otroky. Zdá se nám, že jde o důležitý příspěvek k pochopení historické epochy, která nadále vrhá dlouhé stíny do nejtemnějších stránek lidské duše.

Váš
Wilbur Smith

*Žádný člověk nemůže upevnit okovy
kolem kotníků svého bližního,
aniž by nakonec zjistil,
že má druhý konec řetězu
uvázaný na vlastním krku*

Frederick Douglass

I.

ČERNÝ JESTŘÁB

Hala byla přeplněná. Mladí muži ve večerních oblecích se tísnili na lavicích v řadách po deseti, další stáli namačkaní tělo na tělo podél stěn sálu. Vzduch osvětlený lampami ztěžkl pachem potu, alkoholu a vzrušení jako při zápasech na vesnickém trhu.

Dnes večer se však krev prolévat nebude. Tohle byla Cambridge Union Society, nejstarší debatní klub v zemi a zkušební kolbiště pro budoucí vůdce národa. Zdejší souboje budou pouze slovní a jediné zranění utrpí pýcha. Tak alespoň zněla pravidla.

Přední část sálu byla uspořádána jako miniaturní parlament. Dvě strany na protilehlých lavicích proti sobě, vzdálené navzájem na dvě délky meče. Z vyvýšeného pultíku na jedné straně mluvil k auditoriu mladý muž jemných rysů a pískově zbarvených vlasů, jmenoval se Fairchild.

„Návrh, který máte dnes večer projednat, zní: ‚Tato sněmovna je přesvědčena, že otrokářství by mělo být vymazáno z tváře Země.‘ A případ je samozřejmě tak evidentní, že sotva může být zpochybňován.“

Souhlasné přikyvování; mladý muž kázal přesvědčeným. Mezi cambridgeskými studenty vyšších ročníků bylo abolicionistické přesvědčení velmi rozšířené.

„Vím, že jsme v této sněmovně zvyklí diskutovat o jemných nuancích zákonů a politiky. Toto však není akademické téma. Otázka otrokářství se dotýká vyššího zákona. Držet nevinné muže a ženy v řetězech, vyrvat je z jejich domovů a upracovat je k smrti je zločin spáchaný proti Bohu a všem zákonům spravedlnosti.“

Na protější lavici projev mrzutě poslouchala většina zástupců opozice. Věděli, že bojují předem prohranou bitvu. Jeden se

předklonil a propletl si kapesník mezi prsty. Jiný hleděl na mluvčího tak melancholicky, až se zdálo, že se rozpláče. Jen třetí působil klidně a nevzrušeně. Nonšalantně se opřel, na tváři líný úsměv, jako by pouze on jediný znal vynikající žert.

„Pokud je ve vás jen špetka lidskosti, naléhám na vás, abyste návrh podpořili.“

Fairchild se za neutuchajícího potlesku posadil. Prezident zasedání počkal, až se sál ztiší.

„Nyní předsedající žádá, aby za opozici promluvil Mungo St. John.“

Vstal muž, který si tak spokojeně hověl na přední lavici. Nikdo netleskal, ale v síni jako by zajiskřila nová energie. Nahoře na galerii, odkud mohly jednání sledovat mladé dámy z vynikajících rodin, pokud ovšem zachovají naprostý klid, zašustily křinolíny a zapraskaly korzety, jak se naklonily kupředu, aby lépe viděly.

Toho mladíka jste nemohli ignorovat. Byl sotva dvacetiletý a nejméně o půl hlavy převyšoval všechny muže přítomné v sále. Tmavé vlasy mu splývaly přes límeček v dlouhé husté hřívě, opálená pokožka svítila leskem, jaký nemohlo chabé anglické slunce nikdy vykouzlit. Oblek měl střižený tak, aby dal vyniknout postavě: štíhlý pas se zvedal k širokým svalnatým ramenům, která by lépe slušela boxerovi než studentu cambridgeské univerzity.

Pokud z auditoria cítil šípy nepřátelství, nezahnal klidný úsměv z jeho tváře. Spíš se zdálo, že jej energie davu nabíjí.

„Dnes večer jste slyšeli spoustu argumentů proti údajnému zlu otrokářství. Ale navštívil někdo z vás velké tabákové plantáže ve Virginii nebo bavlněná pole kolem Mississippi?“ Přelétl shromáždění kouřově žlutými očima. „To je má rodná země. Narodil jsem se a vyrostl ve Virginii. Pro mě není otrokářství senzační zpráva v novinách nebo kázání vzývající hrůzy pekla. Na vlastní oči jsem poznal jeho realitu.“

Snížil hlas. „Je to těžká práce? Ano. Profitují boháči z práce jiných? Znovu ano. Ale nenechte se zmást smyšlenkami o brutalitě a násilí, jimiž se vás někteří snaží zahltnout. Na plantáži Windemere – v mém domově na břehu řeky James – drží můj otec čtyři

stovky pracovníků a stará se o jednoho každého z nich. Když dobře pracují, pochválí je a ocení. Když onemocní, pečuje o ně. Když zemřou, oplakává je.“

„To proto, že každý z nich pro něj znamená tisíc dolarů,“ zvolal Fairchild.

Auditorium se zasmálo.

„Můj přítel má pravdu,“ potvrdil Mungo. „Ale představte si, že vlastníte něco, co má takovou hodnotu. Například ušlechtilého koně nebo perlový náhrdelník. Budete ho bít, opovrhnete jím nebo jej hodíte do bláta? Nebo se o něho budete pečlivě starat, leštit ho a dobře hlídat, protože je pro vás tak cenný?“

Uvolněně se opřel o pultík, jako kdyby se opíral o křbovou římsu ve svém salonu a vychutnával si dobrý doutník.

„Jsem ve vaší zemi hostem. Avšak někdy je potřebné oko cizince, aby postřehlo, co domácí přehlížejí. Zajedte si do Manchesteru nebo Birminghamu či do kteréhokoliv jiného velkého průmyslového města. Zajděte do továren. Uvidíte tam muže a ženy, kteří se dřou dvanáct, čtrnáct, dokonce osmnáct hodin denně v podmínkách, ze kterých by se mému otci zvedl žaludek.“

„Ale jsou svobodní a dostávají zapláceno,“ namítl Fairchild.

„A k čemu je jim svoboda, když znamená jen možnost žít ve slumech, dokud se neupracují k smrti? K čemu je jim mzda, když si za ni nemohou koupit ani tolik jídla, aby se nasýtili? Ty peníze kupují pouze a výhradně svědomí majitelů továren. A zatím na Windemere si každý pracovník může dopřát tři bohatá jídla denně, střechu nad hlavou a čistý oděv. Nikdy si nemusí dělat starosti, zda nebude hladovět nebo kdo zaopatrí jeho rodinu. Mohu vám zaručit, že kdyby kterýkoliv anglický dělník z tkalcovny nebo horník z uhelných dolů spatřil, jak se žije na plantážích, ve vteřině by změnil.“

Z protější lavice vstal mluvčí Fairchild. „Námitka?“

Mungo malátně mávl rukou, že námitku připouští.

„I kdybychom tento absurdní obrázek afrických otroků hovících si v jakémsi příjemném ráji přijali, tento gentleman se stydlivě vyhýbá otázce, jak se tyto osoby do jeho země dostaly. Přizná, že obchod s otroky není nic než obchod s utrpením? Nebo

nás bude přesvědčovat, že miliony Afričanů dobrovolně nastoupily na vyhlídkovou plavbu do Ameriky, aby si tam užívaly dobrotiní příznivějšího podnebí?“

Poznámka vyvolala veselí a i Mungo se zeširoka usmíval, jak sdílel žert s ostatními.

„Obchod s otroky je v Británii i Americe nezákonný již více než třicet let,“ prohlásil. „Ať již naši otcové a dědové dělali cokoliv, dnes je s tím konec.“

Fairchild silně zrudl a snažil se uklidnit rozbouřené emoce – při těchto debatách se gentlemanské chování cenilo stejně vysoko jako pádné a inteligentní argumenty –, ale moc se mu je ovládnout nepodařilo.

„Zcela jistě velmi dobře víte, že navzdory vyčerpávajícímu úsilí naší vlády obchodníci s otroky nadále pohrdají zákony a pašují černochoy z Afriky přímo pod nosem Královského námořnictva.“

„V takovém případě navrhuji, abyste svou stížnost projednal s Královským námořnictvem.“

„To také udělám,“ odsekl Fairchild. „Mohu nyní vážené shromáždění informovat, že jakmile složím závěrečné zkoušky a získám diplom, nastoupím k Západoafrické hlídkové eskadře námořnictva Jejího Veličenstva, která při africkém pobřeží zadržuje plavidla otrokářů. Odtamtud vám podám hlášení o přesnosti obrázků *radostného* otroctví, jak nám je zde maluje pan St. John.“

Sálem zaburácel aplaus a souhlasné výkřiky. Na galerii pro dámy se nejeden korzet napřímil obdivem k Fairchildovu mužnému vystupování.

„Až se dostanete do Afriky, můžete podávat hlášení o tom, jak tihle černoši žijí ve své vlasti,“ odsekl Mungo. „Hladoví, špinaví, nevědomí – a soustavně ve válce všech proti všem. A potom si zajedte do Ameriky a upřímně si přiznejte, že tam se jim přece jen žije lépe.“

Otočil se k auditoriu. „Můj ctihodný oponent se vám snaží vnutit myšlenku, že otrokářství je unikátní zlo, morální bahno, jaké nemá v análech civilizace obdobu. Žádám vás, abyste tuto problematiku vnímali jinak. Je to koneckonců pouze pojmenování

toho, co lidé praktikují všude na světě, ať už ve Virginii, v Guineji, nebo Manchesteru. Moc silných a bohatých nad slabými a chudými.“

Fairchild se nadechl k další námitce, avšak Mungo si ho nevšímal.

„Tato pravda vám nemusí být příjemná, ale sám za sebe vám mohu říci, že bych raději žil jako otrok na plantáži podobné Windemere než jako takzvaný svobodný člověk v přádelně někde v hrabství Lancashire. To jsou totiž skuteční otroci.“

Rozhlédl se po přečpaném sále. Jen letmo, ale všichni přítomní cítili, jako by jeho pohled ulpěl přímo na nich. Na dámské galerii se vějíře rozkmitaly rychleji než jindy.

„Má slova možná urážejí váš morální útlocit. Nebudu se za to omlouvat. Místo toho vás žádám, abyste přemohli znechucení a podívali se na předkládaný návrh s otevřenou a upřímnou myslí. Pokud si sladíte čaj cukrem ze Západní Indie nebo kouříte virginský tabák, podporujete otroctví. Pokud váš otec vlastní přádelnu, kde se zpracovává alabamská bavlna, nebo banku, která financuje plavby lodí liverpoolských majitelů, opět podporujete otroctví.“

Pokřčil rameny. „V žádném případě vás neodsuzuji. Nekladu si nárok na žádné vysoké morální ctnosti. Ale existuje jeden hřích, který mi nikdo nemůže připsat – nebudu si hrát na pokrytce a ronit krokodýlí slzy nad vlastní volbou. Pokud se mnou souhlasíte, žádám vás, abyste hlasovali proti návrhu.“

Posadil se a v sále se na okamžik rozhostilo hrobové ticho. Pak se v zadních řadách ozval potlesk, zprvu jen nesměle, ale vlna rychle sílila, až se síň otrásala ozvěnou. Studenti nemuseli souhlasit s jeho politickými názory, dokázali však ocenit bravurní vystupování.

I když ne všichni. Se sílícím aplausem sílila i odvetná baráž bučení a pískotu. Ozvaly se výkřiky „ty vrahu“ a „máš na rukou krev“.

Mungo klidně seděl a těšil se z rozporuplných reakcí.

„Klid v sále!“ křičel předsedající. „Shromáždění se nyní rozdělí.“

Všichni přítomní se seřadili před dvojími dveřmi. Ti, kdo hlasovali „ano“ zamířili ke dveřím vpravo, k těm levým se vydali

odpůrci návrhu. Řada souhlasících byla znatelně delší, ale překvapivý počet účastníků zasedání mířil na druhou stranu. Mungo je ze svého místa sledoval a rty měl stále zvlněné v úsměvu.

Předsedající vyhlásil výsledek. „Pravá strana pro návrh – dvě stě sedm. Levá proti návrhu – sto osmnáct.“

Mungo pokýval hlavou a přijal verdikt s naprostým klidem. Potřásl si rukou se svými podporovateli, pak uchopil dvě skleničky vína a přešel sál k místu, kde Fairchild rozmlouval s přáteli. Vložil mu do ruky sklenku.

„Blahopřeji,“ prohlásil Mungo. „Mluvil jste velmi přesvědčivě.“

Fairchild si vzal sklenku jen neochotně. Podle ustálených zvyklostí se debaty v klubu soustředily na rétorické a argumentační umění, důležitější než vítězství nebo porážka bylo gentlemanské chování po hlasování. Ovšem Fairchild nedokázal opo-
vržení vůči Američanovi skrýt.

„Berete svou porážku statečně,“ připustil.

„To proto, že jsem neprohrál,“ odpověděl Mungo ospale s typickým přízvukem rodné Virginie.

„Slyšel jste výsledek hlasování. Můj návrh získal převahu téměř dvě ku jedné. Prohrál jste.“

„Vůbec ne,“ namítl Mungo. „Vsadil jsem deset guinejí, že získám alespoň sto hlasů proti návrhu. Nikdo jiný nevěřil, že bych mohl dostat více než padesát. A přestože je morální vítězství velmi příjemné, já dávám přednost zlatu ve své kapse.“

Fairchild vykulil oči. „Mělo mě napadnout, že už jste na otrokářství vydělal hromadu peněz,“ bylo vše, nač se zmohl.

„Ale kdepak. Můj otec se slavnostně zavázal, že po jeho smrti získají všichni jeho otroci svobodu. Poslední vůle v tomto smyslu leží u notáře. Budu si muset teprve hledat vlastní cestu, jak zbohatnout.“ Mungo poklepal Fairchildovi na rameno. „Takže sám vidíte, že na instituci, kterou tak nenávidíte, nevýdělán ani halíř. Zatímco vaše živobytí,“ široce se usmál, „bude zcela závislé na obchodu s otroky.“

Fairchild se málem zakuckal vínem. „Jak se opovažujete...?“

„Nastoupíte k protitrokářské eskadře, že? Budete tedy placen za zajímání otrokářských lodí.“

„Ano.“

„A to je velmi úctyhodné a vznešené povolání,“ souhlasil Mungo. „Ale pokud se vám skutečně podaří vymýtít obchod s otroky, ocitnete se bez práce. Takže je ve vašem vlastním zájmu, aby otrokářství přežilo.“

Fairchild na něj zděšeně zíral. „Dohadovat se s vámi je jako dohadovat se se samotným ďáblem,“ stěžoval si. „Bílá je černá a černá je bílá.“

„No vidíte, a já bych si myslel, že zrovna vy budete zastávat myšlenku, že černí a bílí jsou rovnocenné lidské bytosti. Jsou...“

Mungo se zarazil. Sál byl stále plný korzujících studentů, kteří popíjeli a rozmlouvali a pokračovali v argumentaci. Ale davem si tvrdě razil cestu jakýsi mladý muž, který odstrkoval ostatní z cesty a vyrážel jim z rukou skleničky.

Mungo ho poznal, až když se probojoval dopředu – Sidney Manners, podsaditý mladík, který se dostal na Cambridgeskou univerzitu jen díky tomu, že jeho otec vlastnil polovinu hrabství Lincolnshire. Mohutným krkem, širokými rameny a těžkým oddechováním připomínal výstavního býka.

„Hledal jsem vás,“ řekl Mungovi.

„Doufám, že vás to příliš nevyčerpalo. Mě je celkem snadné najít.“

„Těžce jste urazil mou sestru.“

„Urazil?“ Mungo se usmál. „Máte špatné informace. Zahrnul jsem ji komplimenty.“

„Svedl jste ji!“

Mungo pohrdavě mávl rukou. „Tam, odkud pocházím, gentlemani o takových věcech nemluví.“

„Tak proč jsem o tom slyšel od pěti různých lidí?“ Manners přistoupil o krok blíž. „Říkají, že jste se jí zmocnil na kůru v kapli Nejsvětější trojice během zkoušky pěveckého sboru.“

„To není pravda. Stalo se to během večerní pobožnosti.“

Manners vytřeštil oči. „Vy to nepopíráte?“

„Popírám, že bych ji přinutil udělat cokoliiv proti vlastní vůli. Ale mohu vás ujistit, že kdybych se o to snažil, jen s obtížemi bych odolával jejímu svádění.“

Mungo opatrně odložil sklenku a spiklenecky přimhouřil oko. „Musím uznat, že vaše sestra je velmi zbožná dívka. V kapli vždy klesne na kolena.“

Manners v obličejí zfalověl, límec napjatý kolem krku hrozil prasknutím. S obtížemi lapal po dechu, brada mu poklesla, ale tupě zející ústa nevydala ani hlásku.

Nakonec jeho hněv vybuchl jediným možným způsobem. Rozmáchl se a divoce vyrazil zařatou pěstí proti Mungově bradě.

Urostlá, svalnatá postava mu dávala sílu, ovšem zcela postrádal trénink. Zato Mungo boxoval každý týden, cvičil s bývalým šampionem Anglie, který se na odpočinek uchýlil do Cambridge. Snadno uhnul Mannersově ráně, popadl ho za paži, podrazil mu nohy a shodil ho na zadek.

Manners sebou na zemi neohrabaně škubal. Mungo na něj shlédl a vteřinku mu oči zaplály vztekem tak divokým, že by se každý, kdo ten pohled postřehl, obával o Mannersův život. V tom okamžiku by nikdo nemohl pochybovat, že Mungo St. John je schopen všeho.

Pak zloba pominula stejně rychle jako letní přeháňka a na Mungovy rty se vrátil úsměv. Kývl na kruh diváků kolem sebe. Ustoupili, i když od něho nemohli odtrhnout zrak, zaujatí představením a vyděšením Mungovou silou.

„Omluvte mě laskavě, pánové.“

Kráčel ke dveřím a přeplněný sál se před ním rozestupoval. Za sebou slyšel, jak se Manners zvedá z podlahy, ale neohlédl se. Venku si nasadil klobouk a zamířil ke své koleji. Byl teplý letní večer, ale zdaleka ne tak teplý jako doma ve Virginii. Windemere se teď zelená, jak pracovníci přesazují mladé tabákové výhonky ze zimních pařeníšť na pole.

Studium v Cambridge se mu líbilo. Naučil se vše, co mohl, získal několik vlivných přátel, kteří mu v budoucnu mohou pomoci, a seznámil se s mnoha mladými dámami jako Clarissa Mannersová, jež dychtily podělit se s ním o svůj půvab. Ale rád se vrátí domů.

Nad vysokou věží kostela svaté Marie stoupal zářivý měsíc, když Mungo odbočil do Trinity Street. Bylo již po večerce a brána koleje bude zamčená, ale to ho neznepokojovalo.

Uzavřel vzájemně výhodnou dohodu se starým Chapmanem, vrátným.

„St. Johne!“

Z ústí ulice na něj křikl rozzlobený hlas. Mungo šel dál.

„St. Johne! Stůj, jestli nejsi zbabělec.“

Mungo se zastavil a pomalu se otočil. „Ze zbabělosti mě ještě nikdy nikdo neobvinil.“

Na konci ulice se ve světle lampy rýsovala Mannersova silueta. Nebyl sám. Vedle něj stáli dva přátelé, robustní mládenci s širokými rameny a mohutnými pěstmi. Jeden z nich držel v ruce pohrabáč, druhý svíral za hrdlo láhev od vína.

„Kdybys byl gentleman, vyzval bych tě na souboj,“ poškleboval se Manners.

„Kdybys ty byl gentleman, s radostí bych přijal. Ovšem protože tomu tak očividně není, rozloučím se s přáním dobré noci.“

Mungo cvrnkl do klobouku a odvrátil se, jako by zcela ignoroval ozbrojené muže za sebou. Manners za ním chvíli hleděl, ohromený soupeřovou bezstarostností, ale pak ho ovládl vztek. Zavřel jako pes a zaútočil.

Mungo za sebou slyšel kroky na dlažbě. Jak se k němu Manners blížil, bleskurychle se otočil na špičkách a zasadil protivníkovi dokonale umístěný úder na bradu. Manners ztuhl a zakvílel bolestí. Mungo pokračoval třemi rychlými zásahy do žeber, po nichž Manners odvrávoral a svíral si břicho.

Dva mladíci přispěchali svému druhovi na pomoc. Kroužili kolem Munga na nemotorných nohou mužů, kteří něco vypili. Američan je pozorně sledoval a zvažoval, jaký účinek na ně bude alkohol mít. Zřejmě je zpomalí, ale jejich jednání může být nepředvídatelné.

Vyčkávali a vzájemně se povzbuzovali. Nechtěli dopadnout jako Manners, ale také nechtěli vypadat jako padavky. Konečně ten s pohrabáčem přiskočil k Mungovi.

„Já tě naučím, ty americký bastarde!“

Ohnal se pohrabáčem po soupeři. Mungo hbitě uskočil a rána sklouzla po rameni, takže ji sotva cítil. Současně chytil pohrabáč oběma rukama a prudce zatáhl. Protivník ztratil rovnováhu, ale vtom se Mungo do pohrabáče opřel opačným směrem a jeho

rukojeť se zaryla protivníkovi do žaludku. Mladík hekl, a to už mu Američan vytrhl zbraň z ruky a přetáhl ho přes záda. Muž se odpotácel.

Nyní byl Mungo ozbrojený a jeho vyhlídky hned vypadaly lépe. Oháněl se pohrabáčem jako šavlí a Mannersovi kamarádi ustupovali – nebyli mu natolik oddaní, aby si kvůli němu nechali rozbít hlavu.

„Vy se toho yankeeského povýšence bojíte?“

Manners vstal, uchopil láhev, která jeho příteli vypadla z ruky, a rozbil ji o dlažbu, takže nyní svíral pahýl hrozivě se ježící rozeklanými střepey. Tentokrát postupoval mnohem opatrněji, předchází dvě střetnutí s Američanem ho dostatečně poučila.

„To bych nedělal,“ ucedil Mungo.

Kdyby byl Manners střízlivý, asi by smrtelnou hrozbu v jeho hlase postřehl. Jenomže byl opilý, navíc vzteklý a utrpěl ponížení. Vyrazil rozbitou lahví proti soupeřovu obličejí.

Mungo snadno uhnul. A jak Manners vracel láhev k sobě, Američan se ohnal pohrabáčem a udeřil ho do zápěstí. Zaprasala kost, láhev opsala oblouk a narazila do zdi.

Manners zavyl a klesl na kolena. Jeho kamarádům stačil jediný pohled na Munga, který držel pohrabáč vztyčený a vypadal jako anděl pomsty, aby se dali na kvapný útěk. Manners se svým soupeřem osaměl.

Mungo mohl odejít, už to ten večer ostatně jednou udělal. Jenomže Manners se ho pokusil zabít, být velmi neohrabaně, a to v něm vznítilo dosud nepoznaný vztek. Postavil se nad mladíka jako mistr popravčí, pohrabáč vysoko nad hlavou. Cítil, jak mu paži proudí síla. Nehodlal být milosrdný. V dané chvíli neexistovalo nic než zběsilý vztek. Rozbije Mannersovi hlavu jako vaječnou skořápku.

Ale když jeho paže švihla dolů, zachytila pohrabáč pevná ruka a zarazila úder. Američan se prudce otočil a zíral do upřímné Fairchildovy tváře se zuby zaťatými úsilím zadržet Mungovu paži.

„Co tu děláš?“ sykl Mungo. „Myslíš si, že můžeš zachránit tuhle odpornou krysu?“

Fairchild nepovolil sevření. „Nezachraňuju jeho. Zachraňuju tebe. Před tebou samým.“

„Nepotřebuju zachraňovat.“

„Jestli ho zabiješ, pověsí tě za vraždu.“ Fairchild žduchl do Mannerse špičkou boty. „Stojí ti za to?“

Oba mladí muži se probodávali očima a oba drželi pohrabáč. Mungo chápal, že Fairchild má pravdu, ale nedokázal se přinutit, aby toho nechal. Pokusil se vykrotit zbraň z jeho sevření, opřel se do ní ze všech sil. Fairchildovi se ohnuly prsty, nebyl tak silný jako on. Hrozilo, že pohrabáč neudrží, měl však železnou vůli a nepovolil.

Mohli tam stát zaklesnutí ve strnulé pozici celou noc, ale v ulici zazněly kroky. Z vrátnice vyšel statný muž v dlouhém tmavém plášti a zamířil přímo k dvojici.

„Pan St. John?“

Byl to Chapman, vrátný koleje. Pokud jej pohled na Munga s pohrabáčem vztyčeným jako zbraň, na Fairchilda, jenž se mu ho snažil vykrotit z rukou, a na Mannerse, který mu bezmocně klečel u nohou, zaskočil, nedal to nijak najevo a situaci nekomentoval. Američana znal od jeho příjezdu před třemi lety a už ho nemohlo překvapit nic, co ten student udělal.

„Přišel vám dopis, pane. Nese označení *naléhavé*.“

Mungo zamrkal. Pohrabáč dopadl s cinknutím na dlažbu. Manners využil dočasný oddech a vzal do zaječích, co mu podlamující se kolena dovolila, naříkal a svíral si zlomené zápěstí. Mungo si utřel ruce do kapesníku, pak si upravil manžety a kravatu. Teprve potom převzal dopis. Byl odeslán z Norfolku ve Virginii a datován před šesti týdny. Adresa byla napsána čitelně, pečlivě vyvedená široká písmena prozrazovala ruku nezvyklou psát.

Otevřel obálku, vytáhl list a bez jediné známky emocí si ho přečetl.

„O co jde?“ zajímal se Fairchild.

Mungo jej ignoroval. „Požádejte sluhu, ať mi sbalí lodní kufr,“ řekl vrátnému. „Musím se okamžitě vrátit do Virginie.“

Schylovalo se k bouřce. Ranní obloha zešedla, hustá mračna zakryla slunce. V jejich stínu získala hladina řeky Patapsco vzhled deštěm smáčené břidlice. Plavební kanál k vnitřnímu baltimor-

skému přístavu, za normálních okolností plný obchodních a výletních lodí, byl onoho srpnového rána roku 1841 téměř prázdný. Plavila se po něm pouze dvojstěžňová briga *Aurora*, která měla za sebou osmapadesátidenní plavbu ze Southamptonu.

Na skromném volném prostoru přední paluby se shromáždil menší zástup cestujících první třídy, choulících se v zapjatých pláštích proti neobvyklému chladu. Mezi nimi stál i Mungo St. John s kapesním dalekohledem přitisknutým k oku. Rozeznával cimbuří pevnosti McHenry, kde se před pouhými třiceti lety rodící se americká republika málem vzdala Britům. Za ní se z mlhy vynořovaly stěžně kotvících obchodních plavidel.

Zabýval se neveselými myšlenkami. Jako prakticky založený člověk nikdy neplýtvat energií na problémy, jež nemohl vyřešit. Na moři nemohl dělat vůbec nic, a tak mohl zprávy, které dostal oné noci v Cambridgi před dvěma měsíci, vypudit z mysli. Ovšem zakrátko přistanou po dlouhé plavbě na pevné zemi a on už je nebude moci dál ignorovat.

Vytáhl dopis z kapsy a znovu si jej přečetl, i když mohl jeho obsah recitovat z paměti jako bibli.

*Tvůj otec je mrtvý. Plantáž Windemere zkrachovala
a povídá se, že má být prodána.
Není co sklízet, neboť nebylo nic zasázeno.
Ihned se vrať domů, jinak bude vše ztraceno.*

*S láskou a největší oddaností
Camilla*

Přiložil papír ke rtům. Jemná vůně z něj dosud nevyprchala, i když ji už jen sotva zachytil. Byla to vůně dřínových květů, zralá, chytlavá a matně smyslná. Trhala Camilla dřín, když dopis psala, nebo záměrně otřela květy o papír, aby mu připomněla domov? Představil si ji, jak se sklání nad papírem a s povyplazeným jazykem se soustředí na malování podivných znaků. Jistě ji to stálo obrovské úsilí. Jaké zoufalství ji asi pohánělo?

Ačkoliv měla dětský rukopis, byla Camilla dospělá žena, jen o dva roky mladší než Mungo. Ovšem nikdy v životě nezasedla

do školní lavice. Narodila se jako otrokyně a od jedenácti let sloužila Mungově matce Abigail jako komorná. Když Abigail zemřela, Mungo přesvědčil otce, aby Camillu neprodával.

„Brzy si přivedu domů vlastní manželku,“ argumentoval, „která ode mě bude očekávat, že jí zajistím schopnou osobní služebnou.“

To však nebyla celá pravda.

Mungo zamířil podél zábradlí k zádi. Cestou míjel pomocníka loďmistra, který ho pozdravil tuknutím do čepice, stejně jako důstojník na hlídce, když svižně vyšplhal po žebříku na zadní palubu. Za téměř devítitýdenní plavby tam byl častým hostem. Seznámil se s důstojníky, rozprávěl s námořníky a doplnil své již tak rozsáhlé vědomosti o větrech a proudech severního Atlantiku, dokonce se naučil určovat polohu pomocí sextantu. Moře miloval. Kdyby se podruhé narodil, rád by se v jiném životě stal námořníkem a poté i kapitánem vlastní lodi.

Jenomže to nebyl život, ke kterému se vracel.

Aurora přirazila k molu a zastavila nedaleko hotelu Waterfront. Přistavní dělníci zachytili lana a s křikem je uvazovali, námořníci šplhali v lanoví a skasávali plachty, až zůstaly holé stěžně. Mungo zašel do kajuty pro své zavazadlo a po můstku vystoupil na suchou zemi. Nohy, po týdnech na moři poněkud nejisté, jej pronesly zástupem dokařských dělníků k nájemní stáji u hostince U Admirála Fella. Chtěl si pronajmout koně a odjet na Windemere, ale když uvedl své jméno, čeledín jej ihned zavedl do stáje. Přivítali ho dva důvěrně známí druhové.

„Jacku,“ zvolal Mungo potěšeně. „Bristole.“

Odpovědělo mu radostné ržání. Oba arabští hřebci ho poznali, přiběhli k němu a dloubali do něj nozdrami. Byli to nejkrásnější koně ve stáji, jeden světle grošovaný, druhý černý jako noc. Nebyli nijak zvlášť velcí, ale vyznačovali se neobvyklou silou a vytrvalostí, jimiž předčili jiná plemena.

„Jak to, že jsou tady?“ chtěl vědět Mungo St. John.

„Přivedl je mladý černoch z Windemere,“ odpověděl čeledín. „Říkal, že se tu zastavíte. Zaplatil ustájení na dva měsíce dopředu a tohle vám tu nechal.“

Svěsil z hřebíku kožený vak a podal ho Mungovi. Uvnitř byl jezdecký pláštík a klobouk, náprsní taška a překvapivě těžká

dřevěná schránka. Mungo ji ani nemusel otvírat, aby věděl, co obsahuje. Uvažoval, co ji přivedlo k domněnce, že bude potřebovat pistolí, kterou mu poslala.

Našel i krátký vzkaz, opět psaný Camilliným dětským rukopisem: *Přijed' rychle. Bud' opatrný.*

Mungo schoval papír do kapsy, pak hodil podkonímu minci a vyhoupl se do sedla.

„Nechcete snídani, pane?“ zeptal se čeledín. „Musíte mít hlad.“

„Nemohu ztrácet čas.“ Nasadil si jezdecký klobouk s širokou střechou, který Camilla poslala spolu s koňmi a dalším vybavením. Otevřel dřevěnou schránku, nabil pistolí a zastrčil ji za opasek. „Čeká mě dlouhá cesta.“

Klusem projížděl baltimorskými ulicemi, a když odbočil na Královskou cestu, pobídl Bristola do cvalu. Jack pádil dlouhými skoky za nimi. Mungo nasadil tempo, o němž věděl, že je oba statní arabští koně dokážou udržet až do soumraku. Před ním se do dálky táhla cesta, udusaný pruh hlíny místy oživené nánosy šterku, která se vinula mezi poli a lesy, vesnicemi i městy.

Slunce vystoupalo k zenitu a zahájilo sestup. Mungo minul Washington a v horkém a vlhkém letním ovzduší mu bavlněná košile nasákla potem. Dvakrát se zastavil u potůčku, aby se koně mohli napít, ale pást se jim nedovolil. K obědu se spokojil klínkem tvrdého sýru a několika mrkvemi, o něž se podělil s Bristolem a Jackem. Za soumraku vyšel nad vzrostlými listnáči měsíc a Mungo dorazil na předměstí Fredericksburgu. Našel hostinec a ubytoval se na noc.

Nazítří hned ráno překročil řeku Rappahannock a po James River Road zamířil k západu. Lesnatou krajinu Piedmontu pokrývaly husté porosty javorů a dubů, topolů a ambroní, které nakonec ustoupily pláním a močálům nížiny. Tuto krajinu Mungo znal jako vlastní obličej, každý statek a plantáž, každý potok a pahorek, každý zákrut cesty. Postaral se o to jeho otec Oliver, který ho vodil na nespočetné vyjíždky a procházky, na lovy králíků a vysoké i nepolapitelných šedých lišek.

„Toto je tvé dědictví,“ říkával Oliver St. John. „Člověk nesmí nikdy zapomenout, odkud pochází.“

Je opravdu možné, že otec již nežije?

Odpoledne druhého dne, kdy letní vedro útočilo nejnelítostněji, dorazil Mungo k bráně, která vyznačovala vjezd k jeho domovu. Na rozdíl od dřevěného plotu, jenž se od ní táhl na obě strany, byla brána vyrobena z tmavého tepaného železa a lesklé mosazi, jež vytvářely prstencové vzory a liliové květy, obklopující erb rodu St. Johnů, který Mungův praděd přivezl s sebou v padesátých letech osmnáctého století z rodného Skotska. Brána měla spuštěnou závoru a byla pootevřená. Vedle ní byla do země zastrčená hůlka a na ní tabulka s oznámením:

Z příkazu banky Fidelity Trust v Charles City.

A pod ní stálo velkými tiskacími písmeny jediné slovo:

ZABAVENO.

Mungo se na tabulku zadíval pozorněji. O bance Fidelity Trust v Charles City v životě neslyšel, i když to bylo nejbližší město, kde se odehrávaly veškeré obchody windemerské plantáže. Myslí mu vířily nespočetné otázky, ale vztek, jenž se ho zmocnil, je zatlačil do pozadí. Jediným plynulým pohybem vytáhl od opasku pistoli a natáhl kohoutek. Olověná kulka z bezprostřední blízkosti roztříštila na třísky hůl podpírající tabulku, která zůstala ležet lícem dolů v hlíně.

Pobídl Bristola a cválal k domu. V prvním týdnu srpna se měla pole po obou stranách šterkové příjezdové cesty zelenat vysokými lodyhami tabáku připravenými ke sklizni, byla však holá a pustá. Mungo neviděl jediného otroka, který by na plantáži pracoval, neviděl jediné hrající si dítě – pouze vrány vyzobávaly ze zaplevelené hlíny potravu.

Na konci příjezdové cesty stál dům, z jehož oken se otevíral výhled na trávník a modrou stuhu řeky. Byl postaven z červených cihel v georgiánském slohu, oblíbeném americkými kolonisty, a měl dvě křídla: na jedné straně obydlí otroků a kuchyně, kolonáda na druhé straně obklopovala ložnice, salonky a knihovnu.

Mungo nechal unavená zvířata uvázaná k břevnu u zahradní branky a vyběhl na verandu. Nikdo nepřispěchal, aby mu otevřel

dveře, ty našťestí nebyly zamčené. Rozrazil je tak prudce, že těžké dubové křídlo narazilo do sloupu za nimi.

Okamžik počkal, zda hluk někoho nepřivolá, ale nikdo se neukázal. Překročil práh. Přestože plantáž teď patřila jemu – byl to jeho domov –, připadala mu jiná. Cítil se jako zloděj, který se vloupá do cizího domu.

Jeho kroky se na mramorové dlažbě haly odrážely dutou ozvěnou. Všechno zůstalo, jak si to pamatoval, až na povlak prachu na nábytku. Nahlížel do sousedních pokojů. Salon pro hosty, kde se jeho rodiče a prarodiče scházeli k zábavě ve společnosti mnoha významných hostů, mezi nimiž nechybělo prvních pět prezidentů Spojených států. Salonek pro mládež, kde ho dědeček učil hrát šachy a kde na naléhání matky vytukával Beethovenovy melodie na pianu značky Chickering. Jídelna s ořešákovým stolem tak velkým, že se u něj mohlo posadit dvacet strážníků. Dlouhé schodiště k ložnicím v patře.

Mungo však vnímal jen prázdnotu. Když před třemi roky odjížděl do Cambridge, v domě žilo a pracovalo patnáct černých sloužících – otroků. Dům vždycky kypěl životem, ať už z jakéhokoliv důvodu. Nyní v něm vládlo ticho jako v pohřební komoře.

„Camillo!“ volal, když procházel pustými místnostmi. Z jídelny odešel přes spižírnu majordoma a zamířil chodbou k příbytkům služebnictva. Zkusil i jiná jména. Esther, upovídaná rodinná kuchařka. Starý Joe, vrchní tesař. Charles, otcův osobní sluha. Nora, služebná, která měla na starost přízemí, a její sestra Amelie, která se starala o místnosti v patře. Pozorně naslouchal a věřil, že se někdo ozve, nic však neslyšel. Postupně vcházel do jednotlivých pokojů, kde našel ustlané postele a šatstvo ve skříních. Jako kdyby veškeré služebnictvo zmizelo.

V případě smrti jeho otce měli všichni získat svobodu. Ale kam se poděli?

Vrátil se do přízemí a přešel kolonádou ke knihovně ve východním křídle. Tohle byla jediná místnost, kde na nábytku neležela vrstva prachu. Někdo ji v poslední době určitě používal. V kalamáři čerstvý inkoust, na psacím stole srovnané papíry. Vzal je do ruky a v rychlosti je prohlížel, pátral po sebemenším náznaku, co se zde mohlo stát. Mnohé nesly stejnou hlavičku,

jakou viděl na cedulce u brány: banka Fidelity Trust v Charles City. Našel řadu dokumentů a účtů dokládajících postupný rozprodej nemovitostí, všechny podepsané stejným jménem.

Vtom Mungo zaslechl z chodby cvaknout dveře a pak kroky. Zaposlouchal se. Ještě před deseti minutami si nepřál nic jiného než zaslechnout v prázdném domě jiný lidský zvuk. Teď byl náhle opatrný. Pistoli měl po výstřelu na úřední oznámení prázdnou a nestačil ji nabít, na psacím stole však ležel perořízek. Sevřel ho v dlani právě ve chvíli, kdy se dveře do studovny rozlétly.

Na prahu stál muž o hlavu menší než Mungo, s řidnoucími vlasy a shrbenými rameny, držení těla nezlepšil ani dobře střižený kabátec. Obličej měl zcela tuctový, takže byste si ho ani nevšimli, kdybyste toho chlapíka potkali na ulici, ale pokud byste zachytili pohled jeho očí, už byste na něj nezapomněli. Hořely cílevědomostí s až znepokojující intenzitou, jako by se ten muž fixoval na budoucnost, kterou ostatní nevidí. Nyní však tyto oči vyzařovaly šok.

„Mungo.“

„Chester,“ opáčil St. John klidně.

Potlačil překvapení pohotověji než návštěvník – snad proto, že to bylo právě Chesterovo jméno, jímž byly podepsány všechny prodejní dokumenty, které si prohlížel. Chester Marion byl rodinný právník vládnoucí jedinečnou schopností přeměnit všechny plány a nápady St. Johnových v uzavřené smlouvy, hypotéky a majetkové převody, které dokonale vyhovovaly zájmům rodiny.

Mungo ho ovšem, po pravdě řečeno, neměl nikdy rád. V jeho vzhledu bylo něco studeného, výrazem připomínal fretku. Jen vzácně se vám podíval do očí, a když už, pokaždé z něj číselo vypočítavost.

Nyní však stál před Mungem člověk, který mu mohl odpovědět na naléhavé otázky.

„Co se stalo? S plantáží, s úrodou, s našimi lidmi. Kde všichni jsou?“

Kde je Camilla? chtěl se zeptat, ale pochyboval, že by Chester dokázal rozeznat jednoho otroka od druhého.

„Váš otec zemřel.“

„Jak?“

Chester nasál vzduch mezi zuby. „To je na dlouhé vyprávění. Asi bude nejlepší začít od začátku. Alespoň budu moci odpovědět na všechny vaše otázky po pořádku.“

Mungo přikývl.

„Váš otec neměl buňky pro podnikání,“ konstatoval Chester na úvod. „Snažil jsem se mu radit podle svých nejlepších schopností a vědomostí, jenomže on mě neposlouchal. Byl tvrdohlavý jako všichni St. Johnové, ale bohužel mu chyběl bystrý rozum vašeho dědečka.“

Mungův děd Benjamin St. John byl impozantní osobnost. Ovládala ho jediná ambice – vybudovat z malé usedlosti Windemere rozsáhlou a prosperující plantáž. Těto nezřízené ambici podřizoval úplně všechno a s otroky jednal tak bezohledně, že je udržoval v neustálém strachu. V důsledku toho se z Windemere stala nejproduktivnější plantáž u řeky James. I Mungo se starého pána bál.

„Můj otec chtěl být lepším člověkem,“ opáčil Mungo tiše. Oliver Benjaminovo brutální nadšení pro otrokářský systém nezdědil. Benjamin zásadně odmítal plýtvat penězi na zlepšení životních a pracovních podmínek otroků a nechával je žít v dřevěných chatrčích, kdežto Oliver pro ně nechal postavit zděné domky. Benjamin nekompromisně určoval, s kým se ten který otrok ožení – „aby plodili nejlepší pracovní síly“, jak se vyjádřil –, zatímco Oliver otrokům umožňoval, aby si své životní partnery či partnerky vybírali sami, a dovoloval rodinám žít pohromadě. Benjamin prodal otroka ve chvíli, kdy přestal být produktivní, zato Oliver nechával zestárlé otroky vykonávat lehčí práce, aby se rodina nemusela rozdělit.

Dělalo to z něj lepšího člověka, když se celé jeho živobytí odvíjelo od otrocké práce? Bylo pro otroky důležité, že je držel v područí jen neochotně a nerad? Oliver tomu zřejmě věřil.

„Jeho metody bezpochyby lichořily jeho svědomí,“ pokračoval Chester sarkasticky, „byly však zcela bezcenné, pokud se týká zisku.“

„Stačilo mu to k pohodlnému a zajištěnému životu.“

„Ne!“ udeřil Chester pěstí do stolu. „Copak jste se od svého dědečka nic nenaučil? Vybuodoval tuto plantáž agresivními

půjčkami. Ty však mohl splácet pouze pokračující expanzí. Jakmile se váš otec rozhodl usnout na vavřínech, dluhy se staly neudržitelnými.“

Chester se předklonil a výraz v jeho očích připomněl Mungovi ředitele školy v Etonu, muže vedeného vášnivou snahou vštípit žákům zásady latinské gramatiky, a když jeho úsilí selhalo, následoval výprask rákoskou, která rozšlehala kůži až do živého masa.

„Na každé plantáži se i v tom nejpříznivějším roce tržby z prodeje plodin utratí dřívě, než se zaseje první semeno,“ vysvětloval Chester. „Zisk ze sklizně jde na splácení dluhů. Struktura podnikání, kterou jsme s vaším dědečkem praktikovali, znamenala, že aby plantáž přežila, musela se neustále rozšiřovat. Rozšiřování probíhalo buď získáváním dalších pozemků, nebo zvyšováním produktivity těch stávajících. Jenomže váš otec odmítal přijímat opatření nezbytná k tomu, aby přinutil otroky pracovat dostatečně tvrdě. A tak produkce místo růstu klesala. Váš otec si musel půjčovat další peníze i na splácení úroků z toho, co už dlužil. Nakonec banka ztratila důvěru v jeho schopnost splácet a veškerý majetek zabavila.“ Povzdechl si. „Kredit je pro člověka stejně důležitý jako vzduch, který dýchá. Odříznete ho – a člověk zemře.“

Bankéřův hlas prozrazoval, že finanční ztráty lituje víc než smrti Olivera St. Johna.

Mungo pomalu ztrácel trpělivost. „To je všechno pěkné, ale pochybuju, že táta umřel hladem. Jak zemřel?“

„Staromódně.“ Chester ukázal z okna, kde nad trávnickem rozprostíral větve rozložitý dub. Mungův děd odhadoval stáří stromu na tři sta let. „Otroci našli Olivera jednoho dne za úsvitu s pistolí v ruce a s kulkou v hlavě. Tváří v tvář finanční katastrofě zvolil čestný odchod z tohoto světa.“

Mungo zavřel oči a představil si tu scénu. „Jen kvůli penězům by to neudělal,“ namítl. „Tátovi na nich nikdy nezáleželo.“

„Ani zdaleka,“ souhlasil Chester.

„Ale pokud by zbankrotoval, musel by prodat otroky, aby uhradil dluhy, a to by mu zlomilo srdce.“

„Zacházel s nimi příliš mírně. Nikdy nepochopil, že otroci představují aktiva nutná pro zajištění zisku.“

„Viděl v nich lidské bytosti.“ Mungo vyhlédl z okna na prázdná pole, která kdysi bývala plná lidí. „Kde všichni jsou? Byli propuštěni na svobodu, jak si to přál ve své závěti?“

Chester se opřel o rám dveří. Rty mu zkřivil úsměšek a Mungo si uvědomil, že jen velmi vzácně viděl právníka se usmívat. Chester vytáhl z kapsy doutník a rozžal zápalku. Konec cigára rudě zazářil.

„Ta jeho *závěť*.“ Poslední slovo zasyčel do proudu vydechaného kouře. „Mimořádný a velmi neobvyklý dokument. Ani jsem neměl žaludek sepsat ji podle jeho požadavků. Propustit otroky, aby ulehčil svému svědomí – směšné.“

„Vaším úkolem bylo splnit jeho příkazy, ne je posuzovat.“

„Ale jistě, jistě.“ Chester se předklonil. Světlo v jeho očích zářilo jasněji než kdy dříve. „Jak bych si mohl dovolit mít nějaký názor? Chester úředníček. Chester účetní. Chester věrný pes, který se choulí v rohu a čeká, až mu někdo hodí kost. Chester, který pracuje ve dne v noci, aby učinil St. Johnovy bohatší, než sám kdy bude, jen proto, aby se pak díval, jak všechno zahazují. Kdepak, já nemám žádné právo posuzovat.“

Podíval se Mungovi zpřímá do očí a mladík poprvé v životě pronikl tím přelétavým, nepoctivým pohledem a nahlédl do zahořklé duše.

„Co jste udělal?“

„Prodal jsem otroky.“ Povšiml si protestu, který se Mungovi dral na rty, a mávnutím ruky ho zarazil. „Vynesli slušnou částku. Bude to pro ně velký šok, až konečně poznají, co je každodenní tvrdá práce.“

Mungo jen třesl očima. Dosud se mu nestalo, že by nenacházel slov, nyní však dokázal sotva promluvit.

„Zprotivil jste se jeho přáním.“

„Po jeho smrti se závěť nenašla.“

Mungo sevřel desku stolu tak silně, že dřevo zapraskalo. „Byl jste jeho právník. Musíte přeci vědět, kam svou poslední vůli uložil.“

Chester pokrčil rameny a jeho lhostejnost přilila olej do Mungova hněvu.

„Já tu závěť najdu a dokážu vám, že jste neměl právo naše otroky prodat. Donutím vás, abyste je vyhledal, všechny do jednoho, a vykoupil jejich svobodu.“

„Závěť nemusíte hledat.“ Chester sáhl do náprsní kapsy a vylovil z ní hustě popsaný list papíru. Mungo na takovou dálku nedokázal text přečíst, poznal však otcův rozmáchlý podpis pod dokumentem a přes něj otisk notářské pečeti. „Mám ji tady.“

„Tak proč...?“

Mungo nechápal, co se děje – věděl jen tolik, že byl podveden. Vrhł se na Chestera hnán touhou zabořit mu pěst do měkkého břicha a polámat mu všechny kosti v těle. Nejraději by mu zakroutil krkem a utrhl hlavu. Toužil ho...

Neurazil ani polovinu vzdálenosti, jež ho od právníka dělila. Chester vytasil z pouzdra pod pláštěm malou pistoli s rukojetí vykládanou perletí. Natáhl ruku a namířil přímo na srdce a Mungo měl i ve svém vzteku dost rozumu a sebeovládání, aby se zastavil. Ještě před deseti minutami by nevěřil, že Chester v sobě najde odvahu stisknout spoušť. Nyní si nebyl jistý, čeho všeho je ten člověk schopen.

Chester potáhl z doutníku, jehož konec se rozžhavlil. Aniž odtrhl zrak od Munga, zvedl poslední vůli jeho otce a přiložil růžek ke žhnoucímu tabáku. Po papíru se rozlila hnědá skvrna a vzápětí dokument vzplál. Mungo tlumeně vykřikl, ale pistole v právníkově ruce se ani nezachvěla. Chester zamával listem papíru, až se celý rozhořel, a pak jej odhodil na podlahu. Mungo se mohl jen bezmocně dívat, jak se hořící papír kroutí a mění v popel. Závěť s posledním přáním jeho otce přestala existovat.

Chester rozdupal podpatkem poslední hořící zbytky.

„Tímhle to nekončí,“ varoval ho Mungo. „I kdyby soud uvěřil, že můj otec zemřel bez závěti, stále jsem jediným dědicem. Windemere je moje.“

„Přišel jste moc pozdě. Dnes ráno byl veškerý majetek zaba- ven. Osobně jsem podepsal příslušný dokument ve prospěch banky Fidelity Trust v Charles City.“ Majetnickým gestem opsal volnou paží široký půlkruh, zazubil se a odklepl popel z doutníku na dubovou podlahu. „Nyní má Windemere nového majitele.“

„Vás?“ Mungo vřel vztekem, ale rozum mu diktoval zmobilizovat vůli a ovládnout se. „Jak to?“

„Protože vlastním tu banku. Jejím prostřednictvím jsem skoupil všechny půjčky vašeho otce – přiznávám, že velmi levně. Jiné banky se jich rády zbavily. Pak jsem požádal o jejich uhrazení. Váš otec pochopitelně nemohl dluhy splatit, takže byl nucen vzdát se plantáže v můj prospěch.“

Mungo znovu a znovu proklínal sám sebe, že byl tak slepý a neprohlédl zlo v Chesterově duši.

„Můj otec nenese žádnou vinu. Vy jste ho k bankrotu cíleně vedl.“

Právník obvinění nepopřel. „Nebylo to těžké. Neměl na obchod buňky a zcela mně důvěřoval. Udělal všechno, co jsem mu doporučil, přestože to nevyhnutelně vedlo k úpadku.“

„Ať můj otec udělal cokoli, zabil jste ho vy. Jako kdybyste tu spoušť sám stiskl.“ Pokud doufal, že tím Chestera raní, zmýlil se. Pohled na úsměv v právníkově obličejí byl přímo nechutný.

„Jste pravdě blíží, než si myslíte. Já tu spoušť skutečně stiskl.“

„Vy?“

Chester pokýval hlavou, jako by přijímal kompliment. „Domníval jsem se, že ho hrozba bankrotu přivede k zoufalství. Ale ani tváří v tvář finančnímu úpadku neměl dost rozumu, aby pochopil, co musí udělat. Proto jsem musel vzít jeho osud do vlastních rukou.“ Povzdechl si. „Až do samého konce jsem se mu musel o všechno postarat sám.“

„Zabiju vás,“ zasyčel Mungo.

„To si nemyslím.“ Chester zvedl ruku a dvakrát zaklepal na dřevěné obložení. „Jenom blázen by zabil vlka a nechal jeho vlče vyrůst, aby se později pomstilo.“

Ve stěně za psacím stolem se nacházely další dveře, které vedly do kulečnickového sálu. Nyní se prudce otevřely. Mungo se ohlédl a spatřil pět nebo šest mužů, kteří se vřítí do místnosti.

„Viděl jsem vás přicházet ve chvíli, kdy jste překročil hranice okresu.“ Chester zatáhl z doutníku. „Připravili jsme se na vás.“

Dva muži popadli Munga za paže, třetí mu vytáhl z pouzdra pistoli a odhodil ji. Tohle nebyli změkčilí studenti cambridgeské univerzity, nýbrž tvrdí chlapi se silnýma rukama. Tváře jim

ztmavly několikadenním strništěm, u opasků se jim houpaly pistole a nože a podle páchnoucího dechu strávili několik hodin ve vinném sklípku, kde se nalévali whisky. Jejich vůdce měl na hlavě hnědý klobouk stažený hluboko do čela, košile s rozepnutým límcem odhalovala popelavě šedou jizvu kolem hrdla.

„Granville,“ oslovil ho Chester. „Odveď toho kluka ven a postarej se o něj.“

Útočníci vystrkali zajatce před dům. Mungo si nedělal falešné naděje. Nikdo ze sousedů ho při návratu na Windemere neviděl a kromě stájníka v Baltimoru dokonce ani nikdo nevěděl, že se vrátil do Ameriky. Z příbuzných už nikdo nežil. Chesterovi lidé ho zabijí a nikdo se o tom nedozví. Ani Camilla, ať už je kdekoliv, se nedozví, že dostal její dopis a zachoval se podle něho.

Bristol, stále uvázaný k břevnu, zaržál, když kolem něj Munga vedli. Odváděli ho k dubu uprostřed trávníku, na stejné místo, kde zemřel jeho otec. Mungo se ohlédl. Chester ho sledoval z okna knihovny a vychutnával si závěrečné vítězství.

Mungo se žalárníkům nevzpíral. Sklonil hlavu a uvolnil svaly jako člověk smířený s osudem. To útočníky ukolébalo a polevili v pozornosti. Pak se mladík náhle na místě zastavil. Muži, kteří jej přidržovali, přepadli setrvačností dopředu a jejich sevření povolilo. Ne o moc, ale dost na to, aby zajatec mohl pohnout paži.

V dlani stále svíral perořízek, který vzal z psacího stolu. Nyní vystrčil čepel mezerou mezi prsty a ohnal se doprava. Muž ho s výkřikem pustil, a když klesal k zemi, Mungo mu vytrhl od opasku dlouhý lovecký tesák. V příštím okamžiku se jím ohnal po strážném vlevo. Muž se zapotácel a sevřel si břicho.

Než se Mungo zmohl na další pohyb, skočili na něj jiní dva Granvilleovi muži, popadli zajatce za ramena a snažili se ho strhnout k zemi, avšak mladík byl silnější než oni. Třemi pružnými kroky ustoupil dozadu a narazil jejich těla na kmen dubu tak prudce, že ho pustili a upadli.

Mungo se zapojil do mnoha rvaček, ale takovou míru násilí dosud nezažil, ještě nikdy nečelil pultuctu mužů, kteří se ho snažili zabít. Nenechal se však přesilou vyděsit, místo toho pustil z řetězu stejně soustředěnou zuřivost, jaká se ho zmocnila při potyčce s Mannersem v Cambridgi. Svět kolem něho jako

by se pohyboval zpomaleně. Útočníci, kteří ho napadli, měli za opasky pistole. Než stačili vstát, Mungo jim zbraně vytrhl, otočil se a z bezprostřední blízkosti je vystřílel na zbylé Granvilleovy muže.

Jeden se zhroutil a svíral si rameno, kulka mu roztránila klíční kost. Druhá střela však minula. Mrakem dýmu ze spáleného střelného prachu Mungo viděl, jak se na něho řítí Granville a další z jeho lidí. Mezitím se muži, které omráčil nárazem do stromu, škrábali na nohy.

Granville se po něm ohnal nožem. Kov zazvonil o kov, jak Mungo ránu odrazil hlavní pistolí tak prudce, že Granville zbraň upustil a na okamžik se ocitl bezbranný. Mungovi se otevřel prostor k útoku.

Ale kdyby se vrhl na Granvillea, ostatní tři by ho mohli popadnout a znehybnit. Všechny pobít nemohl. Jedinou šanci představoval útek. Rozběhl se přes trávník k břevnu, k němuž přivázel Bristola. Bleskurychle odvázal uzdu a vyšvihl se do sedla. Kůň vycítil nebezpečí a vyrazil ještě dříve, než mu jezdec přistál na hřbetě. Mungo zaryl hřebci paty do slabin, sklonil se k jeho šíji a tryskem prchal. Koňská hříva jej šlehalo do tváře, pádící kopyta dusala na tvrdé hlíně.

Do hluku práskl výstřel. Kulka hvízdla uprchlíkovi kolem hlavy a zaryl se do kmene dubu po jeho levé ruce. Letmo se ohlédl. Chester vyběhl z domu a s pistolí v ruce stál na verandě. Kolem mohutného dubu na trávníku klopýtal Granville a dva jeho katani a snažili se Munga pronásledovat, byli však ozbrojeni pouze pistolemi a na takovou vzdálenost neměli šanci pohybující se cíl zasáhnout.

Mungo minul ubytovací křídlo pro otroky, kůlny na sušení tabáku a bednářskou dílnu a nechal usedlost za sebou. Nyní prchal po měkké půdě holých polí a nechával Bristola cválat podle vlastní vůle. Kam teď?

Po Chesterově zradě nevěděl, komu ze sousedů může věřit. Nejraději by vsadil na Richmonda, žil však hodně daleko. Bristol v posledních dvou dnech překonal ostrým tempem téměř dvě stě mil a Mungo si všiml, že začíná zpomalovat. Za sebou slyšel štěkot psů a ržání koní. Chesterovi muži nasedli a pronásledovali ho.

Půl míle od hlavního domu vjel do shluku stromů, mezi nimiž zurčel široký potok mířící k řece. Mungo navedl hřebce ze břehu a s mohutným cáknutím vjel do vody. Uprostřed koryta sklouzl ze sedla a seskočil do proudu. Kůň se po něm zvědavě ohlédl.

„Běž dál.“

Mungo sáhl po lodním zavazadle, dosud přivázaném k sedlu, a pleskl koně po zadku. Bristol odklusal a vyšplhal na protější břeh, kde po sobě zanechal v blátě hluboké otisky. Na břehu se zvíře zastavilo a znovu se ohlédlo.

„Běž,“ vybídl ho Mungo.

Hřebec zaržál, pohodil hlavou a zmizel mezi stromy. Bude-li Mungovi přát štěstí, Chesterovi lidé se nechají odlákat otisky kopyt, a než si uvědomí svůj omyl, budou již hodně daleko.

Mungo se nevydal za koněm. Vyrázil po proudu, zavazadlo držel nad hlavou a brodil se hlubokou vodou. Za ústím potoka se z říčního koryta zvedal ostrov. Kdysi na něj vedl most, dnes již zborcený, zbyly z něho jen pilíře vyčnívající nad hladinu.

Mungo vylezl po strmém srázu na břeh. Hustě zarostlý terén táhle stoupal k vrcholku kopce a vytvářel malou enklávu předkoloniální divočiny, která přežila úsilí St. Johnovy rodiny o rozšíření a zušlechtění obhospodařované půdy. Podrostem vedla pouze jedna téměř neviditelná a jen vzácně používaná pěšina.

Mungo se modlil, aby o ní Chester nevěděl.

Les se nořil do nehybného, vlhce vonícího vzduchu. Nad stezkou se klenuly větve stromů a ostnaté šípkové pruty, ale dosud ji úplně nezablokovaly. Na pahýlech po odsekaných silnějších větvích se třpytily kuličky zasychající mízy a místy se pěšina rozšiřovala do menších mýtin s půdou dosud měkkou vlhkostí. Mungo v ní rozeznal otisky nohou, jež musely vzniknout po posledním dešti.

Vytáhl ze zavazadla schránku na pistoli a nabil zbraně, které odebral útočníkům. Opatrně pokračoval stezkou vzhůru. Les tlumil veškeré zvuky, jen z dálky doléhal štěkot psů. Uprchlík doufal, že potok zahladil jeho pachovou stopu.

Na vrcholku kopce les zřídil a na temeni byla kdysi dávno vysekaná mýtina. V jejím středu stál domek z červených cihel. Měl osmiboký půdorys a klenutou střechu. Nechal ho postavit

Mungův děd a sloužil jako hvězdárna. Mungo tam se starým pánem strávil mnoho nocí, kdy pozoroval hvězdy teleskopem, který nechal Benjamin přivést z Itálie. Po Benjaminově smrti Mungův otec dalekohled prodal a hvězdárna zůstala opuštěná. Les se opět hlásil o své území a kupole zelených větví dnes jakékoliv pozorování oblohy znemožňovala.

Domek však byl přesto používán. Zdálo se, že někdo je právě uvnitř. Dveře byly otevřené a z háku, na který se kdysi zavěšovala lampa, teď viseli dva stažení a vykuchaní králíci. Byli čerstvě ulovení, neboť krev na koberci zelené trávy dosud nezaschla.

Mungo vstoupil na paseku s pistolí připravenou k palbě. V tomto lese si hrával od chvíle, kdy se naučil chodit, a uměl se pohybovat velmi tiše. Lístky stromů, jež míjel, se sotva pohnuly, když se blížil ke dveřím.

Čekal venku, zevnitř slyšel posmrkávání a něco jako chrapot. V domku skutečně někdo byl. Ale zdálo se, že spí, a Mungo nechtěl rušit. Rozhodl se, že v tichosti odejde.

Vtom mu kolem páteře projelo zamrazení, jako by ho varoval jakýsi šestý smysl. Otočil se, přitiskl se zády ke zdi a zahleděl se na postavu, která vyšla z lesa. Na pozadí tmavého podrostu zazářily bílé šaty.

Mungovi poskočilo srdce. Vůbec poprvé od přistání na půdě Spojených států pocítil jiskřičku naděje.

„Camillo!“ zvolal.

Upustila náruč palivového dříví a polekaně vykřikla, ale strach se vzápětí změnil v radost, když ho poznala. Rozběhla se přes paseku a vrhla se na Munga. Zachytil ji silnými pažemi, objal a přitiskl k sobě a pak ji políbil na rty. Navzdory chaosu a zkáze onoho odpoledne mu najednou svět připadal zase normální.

Zabořila mu hlavu do hrudi. „Díky bohu, že jsi tady. Každý večer jsem se modlila, abys přišel.“ Zaklonil jí hlavu, aby se jí podíval do tváře. Její pokožka měla barvu mahagonu s nádherně narudlým odstínem, jako by zářila vnitřním žářem. Vlasy měla spletené do dvou silných copů, které si v zátylku svázala, takže krásně lemovaly oválný obličej s plnými rty a velkýma kulatýma očima. Nějakou dobu již určitě žila v lese, neboť očividně

ztratila na váze a měla ztrhané rysy. Ale vnitřní jiskra, na kterou si Mungo tak dobře pamatoval, neustále zářila.

„Škoda, že jsem nepřišel dřív,“ prohodil Mungo. Hlavou mu vířily tisíce otázek, teď však neměl čas je položit. „Chester ví, že jsem tady, a poštvá na mě své lidi. Musíme utéct.“

„Nebude to tak snadné.“

Uvolnila se z jeho náruče a zavedla ho do hvězdárny. Uvnitř se nacházela jediná spoře osvětlená místnost, až na provizorní lůžko z kapradin a suchého listí v rohu bez jakéhokoliv zařízení. Ležel na něm bělovlasý stařec, vedle něj zmuchlaná přikrývka, kterou ze sebe shrnul.

„Metuzaléme,“ řekl Mungo tiše.

Stařec pracoval na plantáži déle, než si kdo pamatoval. Mezi otroky zastával postavení předáka, soudce, šamana a mluvčího. Byl také Camillin děd.

„Co se stalo?“ Starcova záda pokrývaly černomodré podlitiny, leskly se pod masť, kterou mu vnučka vetřela do ran. „Kdo ho zmlátil?“

„Chester prohlásil, že všichni otroci budou prodáni,“ vysvětlila Camilla. „Metuzalém namítl, že patříme St. Johnovým, a že když je teď pan Oliver mrtvý, měli bychom dostat svobodu. Chester poručil svému katanovi Granvilleu Slaughterovi, aby ho zbičoval, a ten ho málem umlátil k smrti.“ Pozvedla zrak k Mungovi. „Znáš ho?“

Mungo si promnul nadloktí zhmožděná silnými stisky Chesterových pochopů. „Setkal jsem se s ním.“

Camilla se otřásla. „Ještě jsem nepotkala muže, černého ani bílého, který by mě děsil tak jako on.“

„Dotkl se tě?“

„Ne. V noci předtím, než nás měli odeslat pryč, se nám s dědou podařilo utéct. Daleko by nedošel, ale já si naštěstí vzpomněla na tohle místo... Jak jsme sem spolu chodili.“

Stydlivě sklopila oči, když si vzpomněla na první společnou noc, kterou zde strávili. Mungovi bylo osmnáct a jí šestnáct, byla právě v prvním rozpuku ženství.

„Kdyby ti Granville zkřivil jediný vlásek na hlavě, roztrhal bych ho jako vzteklý pes,“ zvolal Mungo ledově odhodlaným

hlasem. „Za dané situace asi postačí kulka.“ Vstal. „Moc příznivě to pro nás nevypadá. Musíme jít.“

„Nemůžeme.“ Vzala Munga za ruku a přitiskla mu dlaň na dědečkovu čelo. „Cítíš, jak hoří? Onemocněl po tom bičování, zachvátila jej horečka.“

Mungo se jí podíval do očí a bolest, kterou v nich spatřil, ho zasáhla přímo do srdce.

„Kdybys tu byl, mohl jsem to celé zastavit.“

Zdálo se, že se Camilla rozpláče, ale ovládla se. „Není to tvoje chyba.“

Mungův dotek starce probudil. Metuzalém se zavrtěl a něco mumlal. Camilla se k němu sklonila a přiložila mu ucho k ústům. Znovu nejasně zablábolil, pak se otočil na bok a přitáhl kolena k tělu jako dítě.

„Nedává to žádný smysl,“ povzdechla si Camilla, namáhající se rozluštit blábol nemocného. „Něco o... černém srdci... a žízni.“

Vyzáblá ruka se natáhla k Mungovi a hrábla do vzduchu, aby ho přivolala. Dívka ustoupila, aby se Mungo mohl přiblížit. Metuzaléma roztřásl dáivý kašel. Jeho víčka se zvedla a odhalila nažloutlá bělma. Oči se v důlcích obrátily vzhůru a jako dva malé měsíce upřely na mladíka nevidoucí pohled.

„Dej si pozor na černé srdce,“ zakrákoral stařec, „a na žízeň, kterou nelze uhasit.“

Mungo se zachvěl. Slova nic neznamenala, přesto v nich zněla hrozba. Věděl, že otroci považovali Metuzaléma za mnohem víc než pouhého stařešinu či předáka. Na rozdíl od nich se narodil na africké půdě; pouze on byl zasvěcen do starých mystérií černého lidu. Byl jejich šamanem, prorokem, jenž mohl rozmlouvat s duchy předků přes propast času a oceánu a smrti.

„Co tím myslíš?“ zašeptal Mungo. „Co jsi viděl?“

Metuzalém na okamžik ztuhl jako mrtvý, pak se jeho tělo uvolnilo. Zavřel oči, dech se mu zklidnil a stařec bezvládně klesl na matraci z listí a větví.

Mungo opět zaslechl štěkot psů. Zněl hlasitěji, ohaři již určitě překročili řeku a zachytili jeho stopu. Setřásl starcovu ruku a zlobil se sám na sebe, že se nechal zdržet Metuzalémovými bláboly. Měl mít víc rozumu.

„Musíme jít,“ prohlásil rozhodně.

„Nech mě tady,“ protestovala Camilla. „Mně nemohou nic vzít, ale sám víš, co by ti udělali, kdyby tě přistihli, jak pomáháš uprchlým otrokům.“

„Dva roky vězení a tisíc dolarů pokuty,“ opáčil Mungo. „To si mohu dovolit.“

Mluvil lehkým tónem, věděl však, že tohle bylo to nejmenší. Běloch, navíc potomek význačné rodiny, pomáhající uprchlému otrokovi byl pokládán za zrádce všech hodnot a principů, na nichž Jih Spojených států stál. Mungo by byl vyloučen ze společnosti. Přátelé by se ho zřekli, společníci by ho zavrhli. Cizí lidé by přecházeli na druhou stranu ulice, aby se mu vyhnuli, anebo by zůstali, aby mu mohli plivnout do tváře. V souboji s Chesterem by mu nezůstal jediný spojenec.

„Nejste žádní uprchlíci,“ řekl Camille. „Měli jste získat svobodu.“

Dívka ztuhla. „Zákon říká, že patříš Chesterovi.“

„Mám v úmyslu dokázat opak.“

„A to se podaří snáz, když nebudeš dřepět ve vězení.“

„Jenomže já nechci, aby se tě zmocnil.“

Mungo se usmál. Camilla ten výraz moc dobře znala, byl to stejný okouzlující úsměv, který mu rozvlnil rty při jejich prvním soukromém setkání oné noci ve hvězdárně. Úsměv muže, jehož vůle je pevná a nepoddajná jako žula.

Částí mysli uvažovala, jaká síla ho v této chvíli skutečně pohání. Je to láska k ní, nebo jen odhodlání zachránit, co mu patří? Když ji držel v náručí, připadal jí jemný a něžný, cítila, že se jejich duše spojily a nic je nemůže rozdělit. Avšak i tehdy pro ni zůstávalo jeho srdce neproniknutelné. A ať už k němu cítila cokoliv – děsivý, dech beroucí spletenec emocí –, nikdy nedokázala uniknout nezměnitelné skutečnosti. Stejně jako pole a budovy až po poslední kousek nábytku ve velkém salonu byla majetkem jeho rodiny.

Psi se přibližovali. Dívka již slyšela i výkřiky a praskání lámavých větví, jak se pronásledovatelé prodírali podrostem.

„Dědeček se nemůže vydat na cestu.“

Mungo si její námitky nevšímal. Zvedl starce z lůžka a vynesl ho jako dítě v náručí před budovu.